

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

“Təsdiq edirəm”
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
dos. Zaur Məmmədov
_____ “____” _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu:

İxtisas: 050706–“Meşəçilik” (A+B)

Fakültə: “Aqrar və mühəndislik”

Kafedra: “Aqrar elmləri”

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Meşələrin bərpası və inkişafı. Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilib. (11 sentyabr, protokol EŞ N ½ 2015.)

Kodu: İPFS- B01

Tədris ili: V (2024-2025)

Semestr: X

Tədris yükü: Cəmi: 50 saat: Auditoriyadan kənar 36 saat. Auditoriya saati – 14 (10 saat müəhazirə, 4 saat laboratoriya)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5

Auditoriya N: 313

Saat: III- gün lab saat 08³⁰.II- gün müəhazirə saat 08³⁰

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: b.m. Tağıyev Niyaz Tarverdi o.

Məsləhət günləri və saat: II- gün 14⁰⁰.

E-mail ünvanı: niyaztagyev@yandex.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. Z.A.İbrahimov “Meşə əkinləri”, Şərq-Qərb nəşriyyatı. Bakı,2015. 200s.
2. Q.Məmmədov, M.Xəlilov. Azərbaycanın meşələri (monoqrafiya) Bakı,2002.

Əlavə ədəbiyyat:

1. Г.И.Редко, А.Р.Родин, И.В.Трещевский. Лесные культуры. М., 1980.
2. А.В.Новосельцова, Н.А.Смирнов. Справочник по лесным питомникам.М., 1983.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Meşələrin bərpası və inkişafı fənni bakalavr pilləsində təhsil alan tələbələrə tədris olunur. Tədrisin vəzifələri meşələrin bərpası işinin mahiyyəti, tərkibi, ağac və kol cinslərinin toxum verməsi, toxumların keyfiyyət göstəricilərinin təyini, əkin materiallarının becərilməsi, yeni texnologiyalar, meşə əkinlərinin layihələndirilməsinin əsasları və Azərbaycanın meşələrinin mühafizəsi, müasir vəziyyəti və inkişaf tədbirlərini öyrənməkdən ibarətdir.Meşələrin bərpası və inkişafı günün ən aktual problemlərin biridir. Ona görə də meşələrin bərpasının tətqiqi meşəçi tələbələr üçün aktualdır. Azərbaycanın meşələrində keçən əsrdə antropogen və digər faktorlar nəticəsində meşələrin strukturu pozulmuş meşəçilik faizi aşağı düşmüş məhsuldarlığı azalmışdır. Bunun üçün tələbələrə meşələrin bərpası və inkişafını öyrənmək vacib problemlərdəndir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları

nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır. Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		sözlə	hərflə
1.	91 – 100	əla	A
2.	81 – 90	çox yaxşı	B
3.	71 – 80	yaxşı	C
4.	61 – 70	kafi	D
5.	51 – 60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri – kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 10 saat, laboratoriya məşğələ 4 saat. Cəmi 14 saat.

№	Keçirilən mühazirə və sərbəst mövzuların məzmunu.	Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə mövzuları		
1.	Mövzu: 1. Meşə bərpası fənninin predmeti və vəzifələri. Plan; 1. Meşələrin planetdə və insanların həyatında rolu. 2. Yer kürəsində meşələrin yayılması sahələri. 3. Meşə sərvətləri ilə zəngin olan dövlətlər. 4. Meşələrin qırılması və meşəsizləşmə. 5. Meşələrin qırılması və meşəsizləşmənin ətraf mühitə təsiri 6. Meşələrin ekoloji mahiyyəti və meşəsizləşmənin nəticələri. 7. Azərbaycan Respublikasının meşələrinin başlıca göstəriciləri.	2	

	8.Meşəsalma tədbirləri və qarşıda duran vəzifələr.		
2.	Mövzu:2. Meşə haqqında bioloji anlayış. Plan: 1.Meşəçilik elminin yaranma tarixi. 2.Meşəçilik elminin yaranmasında alimlərin rolu 3.Meşə haqqında anlayış. 4.Meşələrin insan həyatında rolu. 5.Meşə ekologiyası.	2	
3.	Mövzu 3. Yüksək məhsuldar meşələrin iqtisadi və sosial tərəfləri. Plan: 1.Məhsuldar meşələr nədir. 2.Meşələrin məhsuldarlığının və keyfiyyətinin artırılması. 3.Meşələrin təbii artırılması yolları. 4.Meşələrin toxumla artırılması.	2	
4.	Mövzu:4. Məhsuldar meşələrin yetişdirilməsi üçün iqlimin və torpağın optimal parametrləri. Plan: 1.Meşələrin özlərinin bitmə şəraiti. 2.Meşələrdə iqlim ehtiyatlarının dəyişməsi və meşənin inkişafına mənfi təsiri. 3.Meşələrin biosfer sistemi kimi ətraf mühitə təsiri. 4.Radiasiya balansının böyüklüyünə görə istiliyin miqdarının dəyişməsi.	2	
5.	Mövzu 5: Məhsuldar meşələrin yetişdirilməsində ekoloji-iqtisadi rayonlaşmanın rolu. Plan: 1.Məhsuldar meşələrin yetişdirilməsində rayonlaşmanın rolu. 2.Meşəbitmə şəraitinə görə rayonlaşdırma. 3.Böyük Qafqaz vilayəti (rayonları). 4.Böyük Qafqaz vilayətinin bitki örtüyü	2	
	Cəmi:	10	

Laboratoriya – praktiki məşğələlər.

No	Keçirilən laboratoriya işlərinin mövzuları..	Lab.	Tari x
1	2	3	4
1	Meşə haqqında bioloji anlayış.	2	
2	Yüksək məhsuldar meşələrin iqtisadi və sosial tərəfləri.	2	
	Cəmi:	4	

XI.Fənn üzrə tələblər.

- Meşə əkin fondunun kateqoriyasından asılı olaraq meşə əkinlərinin yaradılması üsulları və metodlarını təyin etməyi bacarmalı.
- Meşə əkinləri layihəsi tərtib etməyi mənimsəməli.
- Meşə əkinlərini müayinə etməyi,inventarlaşmağı bacarmalı.
- Dövlət Meşə Fondu Torpaqlarının məhsuldarlığının artırılmasında meşə əkinlərinin rolunu dərk etməyi.
- Meşə əkinlərində tolerant,tezböyüyən, texniki və ərzaq cinslərindən istifadəni ağır və dəyişən şəraitə adaptasiya olunan cinslərdən meşəsalmada istifadəni həyata keçirməli.

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri.

- genetica və selleksiya elminə əsaslanan meşə toxumçuluğunun təşkili;- toxumların keyfiyyətinə nəzarət etməyi;- toxumların yetişmə xüsusiyyətləri;- torpağın əkin və səpinə hazırlanma qaydaları;- meşəyetişdirmə işlərinin layihələndirilməsi;- meşə materiallarının aqrotekniki qaydada yetişdirilməsi;- meşələrdə əkin və səpin işlərinin aparılması- meşələrin

bərpası ilə əlaqədar texnoloji proseslərin bütün mərhələlərində görülməli işlərin yüksək keyfiyyətli yerinə yetirilməsini;- toxum məhsuldarlığının qiymətləndirilməsini;- toxumların tədarük edilməsi, emalı, ambara yığılması qaydalarına;- meşə toxumlarının ehtiyatını təyin etmək bacarığını;- təsərrüfatda tingliklərin təşkilini;- gübrələrdən istifadə etməyi;- pestisidlərdən istifadə etməyi.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

- 1.Meşələrin planetdə və insanların həyatında rolu.
- 2.Yer kürəsində meşələrin yayılması sahələri.
- 3.Meşə sərvətləri ilə zəngin olan dövlətlər haqqında məlumat..
- 4.Meşələrin qırılması və meşəsizləşmənin fəsadları.
- 5.Meşələrin ekoloji mahiyyəti və meşəsizləşmənin nəticələri.
- 6.Azərbaycan Respublikasının meşələrinin başlıca göstəriciləri.
- 7.Meşəsalma tədbirləri və qarşıda duran vəzifələr.
- 8.Meşəçilik elminin yaranma tarixi.
- 9.Meşə haqqında anlayış.
- 10.Meşələrin biosfer sistemi kimi ətraf mühitə təsiri.

XV.İmtahan sualları:

--blok--

Meşələrin planetdə və insanların həyatında rolu.
Yer kürəsində meşələrin yayılması sahələri.
Meşə sərvətləri ilə zəngin olan dövlətlər.
Meşələrin qırılması və meşəsizləşmənin ətraf mühitə təsiri.
Meşələrin qırılması və meşəsizləşmə.

--blok--

Meşələrin ekoloji mahiyyəti və meşəsizləşmənin nəticələri.
Azərbaycan Respublikasının meşələrinin başlıca göstəriciləri.
Meşəsalma tədbirləri və qarşıda duran vəzifələr.
Meşəçilik elminin yaranmasında alimlərin rolu.
Meşəçilik elminin yaranma tarixi

--blok--

Meşə haqqında anlayış.
Meşələrin insan həyatında rolu.
Meşə ekologiyası.
Məhsuldar meşələr nədir.
Meşələrin məhsuldarlığının və keyfiyyətinin artırılması.

--blok--

Meşələrin təbii artırılması yolları.
Meşələrin toxumla artırılması.
Meşələrin özlərinin bitmə şəraiti.
Meşələrdə iqlim ehtiyatlarının dəyişməsi və meşənin inkişafına mənfi təsiri.
Meşələrin biosfer sistemi kimi ətraf mühitə təsiri.

--blok--

Radiasiya balansının böyüklüyünə görə istiliyin miqdarının dəyişməsi.:
Məhsuldar meşələrin yetişdirilməsində rayonlaşmanın rolu.
Meşəbitmə şəraitinə görə rayonlaşdırma.
Böyük Qafqaz vilayəti (rayonları).
Böyük Qafqaz vilayətinin bitki örtüyü.

S/f (Meşələrin bərpası və inkişafı) fənninin sillabusu 050706 – “Meşəçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.Sillabus “Aqrar elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (23 may 2025-ci il protokol 09)

Fənn müəllimi:

b/m. N.T.Tağıyev.

Kafedra müdiri:

dos.İ.C.Kərimov